

Odbor ekologického zemědělství a obnovitelných zdrojů energie

Pastva konvenčních zvířat na ekologických TTP

Vzhledem k tomu, že se v poslední době objevují farmy, které převedly svá zvířata z ekologického zemědělství do konvenčního hospodaření, nebo je vůbec nezařadily jako součást ekofarmy a jejich pastviny jsou vedené jako ekologické, rozhodlo se Ministerstvo zemědělství vydat právní výklad této problematiky. Tolerování takových způsobů hospodaření na ekologických farmách kontrolními organizacemi vychází pravděpodobně z možnosti smluvního výpasu na ekofarmách, který umožňuje článek 17 odst. 2 nařízení Komise č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 /dále jen „NK č. 889/2008“/. Smluvní výpas nemůže být chápán tímto způsobem, což dokládají i následující ustanovení z české i evropské legislativy a jejich výklad zdůvodňující nesprávnost certifikace ekologických farem bez vazby na zvířata:

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství /dále jen „zákon č. 242/2000 Sb.“/ v § 3 jasně definuje pojmy bioprodukt, ekologické krmivo a ekofarma.

*„**Bioprodukt** surovina rostlinného nebo živočišného původu nebo hospodářské zvíře získané v ekologickém zemědělství podle předpisů Evropských společenství,*

*Ostatním bioproduktem **ekologické krmivo** nebo ekologický rozmnožovací materiál,*

***Ekofarmou** uzavřená hospodářská jednotka zahrnující pozemky, hospodářské budovy, provozní zařízení a popřípadě i hospodářská zvířata uvedená v § 4 odst. 2, sloužící ekologickému zemědělství.“*

Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 /dále jen „NK č. 834/2007“/, článek 11 Obecná pravidla zemědělské produkce, stanoví základní pravidlo ekologické zemědělské produkce:

„Celý zemědělský podnik je řízen v souladu s požadavky vztahujícími se na ekologickou produkci.“

Rozdělení zemědělského podniku do zřetelně oddělených jednotek se připouští, avšak musí být v souladu s cíly a zásadami ekologického zemědělství uvedenými v hlavě II a podmínkami pro povolování výjimečných pravidel produkce v čl. 22 odst. 2 tohoto nařízení.

Cílem jednoznačného vymezení **ekofarmy** je její trvalá udržitelnost založená na přírodních systémech a cyklech půda, rostliny, zvířata, rovnováze mezi nimi, průkazném oddělení ekologického hospodaření od konvenční zemědělské činnosti a jasná identifikace činnosti ekologického zemědělce. Pokud ekologický zemědělec na svých pozemcích zamýšlí umožnit pastvu konvenčních zvířat, ať už pocházejí z jeho podniku nebo formou smluvního výpasu, musí dodržovat ustanovení NK č. 889/2008. V opačném případě se dopouští správního deliktu podle § 33 odst. 1 písm. a), neboť výkaly konvenčních zvířat, které jsou zanechávány na ekologických pozemcích (pastvinách), jsou považovány za nepovolená hnojiva konvenčního původu, jež nejsou uvedena v příloze č. I. NK č. 889/2008. Ekologický podnikatel také nemůže získat certifikát na ostatní bioprodukt, kterým je v tomto případě seno ze zmíněných pozemků. Tím se podnikatel vystavuje hrozbě zrušení registrace pro ekologické zemědělství, pokud v průběhu každého kalendářního roku nezíská alespoň jedno osvědčení na bioprodukt.

Pastva výhradně konvenčních zvířat na ekologických TTP odporuje obecným zásadám ekologické produkce uvedeným v NR č. 834/2007, kde v článku 4 je jednou ze zásad provozování živočišné produkce vázané na půdu. Článek 5 tuto zásadu opakuje a ještě přidává zásadu minimalizace vstupů nepocházejících z vlastního ekologického hospodářství. Používání konvenční chlévské mrvy nebo nekompostovaných živočišných výkalů je pak v přímém rozporu s článkem 12 stejného nařízení.

NR č. 834/2007 za určitých omezujících podmínek povoluje spásání ekologicky udržovaných pozemků zvířaty mimo ekologický chov (článek 14 odst. 1 písm. b) v)). Tyto podmínky definuje **článek 17 odst. 1 a 2 NK č. 889/2008 Současná produkce ekologicky chovaných hospodářských zvířat a hospodářských zvířat mimo ekologický chov:**

Hospodářská zvířata mimo ekologický chov jsou v zemědělském podniku přípustná za podmínky, že jsou chována v jednotkách, jejichž budovy a pozemky jsou jasně odděleny od jednotek produkujících v souladu s pravidly ekologické produkce a že se jedná o odlišné živočišné druhy.

Hospodářská zvířata mimo ekologický chov mohou každoročně po omezenou dobu používat ekologické pastviny za podmínky, že tato zvířata pocházejí ze systému hospodaření podle odst. 3 písm. b) a že nejsou na těchto pastvinách současně s ekologicky chovanými zvířaty.

Důvodem pro povolování a schvalování ekofarem definovaných jen pozemky s TTP bez zvířat a dalších výrobních prostředků je nejspíše chybný výklad tohoto článku, který je v zásadě přesnou transpozicí ustanovení Přílohy č. I část B bod 1.7 nařízení Rady č. 2092/91, a pokud jde o praktický dopad, nic nezměnil.

Slova **každoročně a po omezenou dobu** a vymezení jen na pastviny, jsou použita v obou nařízeních a jejich využívání umožňuje omezený smluvní výpas ekologických pastvin konvenčními zvířaty v pastevním období. V žádném případě není možné chápat toto ustanovení jako novou systémovou výjimku, která umožňuje zemědělskému podniku chovat

všechna zvířata konvenčně mimo ekofarmu a celoročně je pak pást na ekologických pastvinách.

Článek 17 odst. 5 NK č. 889/2008

Hospodářské subjekty si musejí uschovat osvědčení o uplatňování ustanovení tohoto článku.

Tento odstavec nově zavádí to, že o využití této výjimky z pravidel EZ již nemusí zemědělec žádat kontrolní subjekt nebo orgán předem, ale uchová si doklady, kterými doloží, proč toto ustanovení použil (např. smlouvu o pastevním výpasu s jiným podnikem a doklady o tom, že přítomnost smluvních zvířat neovlivnila celkovou produkci N ve statkových hnojivech tak, aby překročila 170 kg N/1 ha ekofarmy). Kontrolní subjekt nebo orgán tyto důvody přezkoumá a zaujme k nim kladné nebo zamítavé stanovisko, případně uloží nápravná opatření.

Závěr a doporučení:

Zemědělský podnik, který hodlá zahájit přechodné období k ekologickému zemědělství jen na části podniku a/nebo bez hospodářských zvířat, musí zvážit, zda je v jeho možnostech dodržet všechny podmínky ekologického zemědělství s ohledem na cíle a zásady ekologické produkce (NR č. 834/2007, hlava II), zejména trvale udržitelný systém hospodaření a uzavřenost cyklu půda, rostliny, zvířata, půda. Vzhledem k cílům a obecným zásadám ekologického zemědělství je využívání ekologicky vedených travních porostů výhradně konvenčními zvířaty nepřijatelné a součástí takové ekofarmy musí být vždy i ekologický chov býložravých zvířat.

Velkou pozornost musí zemědělec věnovat zřetelnému oddělení jednotlivých pozemků, budov, chovatelských zařízení, druhů hospodářských zvířat a dalších provozních prostředků a zařízení tak, aby zajistil **průkazné oddělení ekologické a konvenční části podniku**.

Při zpracování celkového popisu provozní jednotky ekologického zemědělství, musí být dobře rozmyšlena a zpracována i opatření, která podnik přijal k zajištění dodržování všech požadavků pro ekologické hospodaření a preventivní opatření, kterými zajistí snížení rizika použití nepovolených vstupů do ekologického zemědělství.

Kontrolní subjekty musí při provádění první kontrolní návštěvy podniku pozorně přezkoumat celkový popis jednotky ekologického zemědělství a přijatých opatření, a písemně upozornit zástupce zemědělského podniku na případné nedostatky a riziková místa rozdělení podniku. Pokud podnik chová býložravá hospodářská zvířata, avšak do ekologického zemědělství zařazuje jen trvalé travní porosty bez vazby na ekologický chov zvířat, nelze takový záměr uznat.

Ministerstvo zemědělství doporučuje kontrolním subjektům, aby ekofarmám s ekologicky vedenými trvalými travními porosty bez vlastního ekologického chovu býložravých zvířat při prvních kontrolních návštěvách **neumožnily vstup do systému ekologického hospodaření**.

Ministerstvo zemědělství dále doporučuje kontrolním subjektům používat ustanovení NK č. 889/2009 článek 17 Současná produkce ekologicky chovaných hospodářských zvířat a

hospodářských zvířat mimo ekologický chov, odstavce 1 a 2, výhradně jen k posuzování nezbytnosti využít **dočasný, krátkodobý pobyt cizích konvenčních zvířat na ekologických pastvinách** ekofarmy a k posouzení jejich průkazného oddělení od ekologických chovů ekofarmy.

Kontrolní subjekty, které se ve výkladu NR. č. 834/2007 a čl. 17 NK č. 889/2008 odchýlily a uvedly některé zemědělské podniky v omyl a/nebo neoprávněně vystavily certifikáty na výrobky, uvedou bezodkladně tyto nedostatky do souladu s tímto metodickým pokynem.

Kontrolní subjekty předají MZe **do 31. ledna 2010** seznamy zemědělských podniků, které provozují na ekologických pozemcích s TTP výhradně pastvu konvenčních zvířat, s dokumentací pro zahájení správního řízení podle zákona č. 242/2000 Sb. § 33 odst. 1 písm. a).

Kontrolní subjekty předají MZe **do 31. ledna 2010** seznamy zemědělských podniků, které v roce 2009 nezískaly do 36 měsíců od registrace alespoň jedno osvědčení na bioprodukt nebo do 24 měsíců od registrace na ostatní bioprodukt, s dokumentací pro zahájení správního řízení o zrušení registrace podle zákona č. 242/2000 Sb. § 8 odst. 2 písm. a), b).

Upozorňujeme na skutečnost, že dodržování metodických pokynů Ministerstva zemědělství je jako povinnost zakotvena v nových dodatcích smluv a porušení povinností pověřené osoby může vést k odejmutí pověření vydávat osvědčení o původu bioproduktu, biopotraviny nebo ostatního bioproduktu a provádět kontroly a další odborné úkony podle § 29 zákona č. 242/2000 Sb.

Tento metodický pokyn nabývá platnosti dne 13.11.2009.

Ing. Jiří Trnka, ředitel odboru